

5022

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ, ԹԻՒ 1

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

ԳՐԵՑ

ԱՐԹՈՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՏՊԱՐԱՆ
ՍՐԲՈՅ ՑԱԿՈՐԵԱՆՑ
ԵՐՈՒՍԱԴԻՄ
1940

241
կ-86

241
4-86

1 OCT 2009

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ, ԹԻՒ 1

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

ԳՐԵՑ

ԱՐԹՈՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՏՊԱՐԱՆ
ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ
ԵՐՈՒՍԱԴԵՄ
1940

FEB 2013

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Նախածեռնութեամբ Սաղիմական երկու վարդապետներու, եւ հաւանութեամբն ու արտօնութեամբը Ս. Աթոռոյս Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ առաջադրուած է լոյս ընծայել կրօնական թերթիկներու շարք մը:

Հրատարակիչներու միակ նպատակն է եղած Հայց. Եկեղեցիի զաւակներուն մատչելի ընծայել ինչ ինչ կրօնական հշմարտութիւններ որոնց հետ հաւատացեալը անմիջական շփման մէջ կը գտնուի, եւ զորս յաճախակի կը կիրարկէ կեանքի ընթացքին: Ուրիշ խօսքով, ծանօթութիւններ տալ՝ Հայց. Եկեղեցիի խորհուրդներուն, կարգերուն, ծէսերուն եւ արարողութեանց, ու հաւատացեալի մը կրօնական պարտականութեանց մասին: Ու ասիկա՝ կարելի եղածին չափ ժողովուրդին մատչելի ոճով մը, առանց սակայն միւս կողմէ անտեսելու մշակուած մտքի մը պահանջները:

Կրօնական, յատկապէս եկեղեցական խնդիրներու մասին խօսող գիրքեր չունինք դժբախտաբար ներկայիս: Եղածները կա՛մ աստուածաբանական դասագիրքեր են, զրուած ըստ մեծի մասին գրաբար լեզուով եւ մասնագիտական ուղղութեամբ, եւ կա՛մ Բրիստոնէականներ են, որոնք պատրաստուած են յատկապէս դպրոցական աշակերտներու համար եւ ատով իսկ հագիւ թէ՛ կրնան ծառայել իբրեւ ընթերցանութեան գիրքեր: Այսպիսի պէտքի մը գոհացում տուած ըլլալու զգացումով կը ձեռնարկենք հրատարակման ժողովրդային այս թերթիկներու:

Առաջին այս պրակով Եկեղեցւոյ Խորհուրդներու մասին ընդհանուր ծանօթութիւններ կը տրուին: Իսկ յաջորդ պրակներու մէջ պիտի խօսուի խորհուրդներէն իւրաքանչիւրի մասին միառմի — Մկրտութեան, Դրոշմի,

65612-67

Ապաշխարութեան, Հաղորդութեան, Պսակի, Ձեռնադրութեան, եւ Վերջին Օծման կամ Հիւանդաց Կարգի մասին: Խորհուրդներու վերաբերեալ այս շարքին լըրանալուն, եթէ ոեւէ չնախատեսուած պարագայ արգելք չըլլայ, պիտի յաջորդեն ուրիշ շարքեր եկեղեցական ու կրօնական այլ հարցերու մասին:

Ներկայիս երբ ժողովրդական բարքերը այնքան հեռու են համապատասխանելէ անոնց՝ զորս կը պահանջէ Քրիստոնէական եկեղեցին, երբ Աւետարանի վեցիտ ու փրկարար ճշմարտութեանց տեղ բռնած են բազմազան ու յաճախ մոլար գաղափարներ, երբ մարդիկ աւելի գրաւուած են առօրեայի եւ նիւթականի հոգեբով, ու վերջապէս երբ ժամանակներու բերումով մարդիկ տարուած են կրօնական ընդհանուր անտարբերութեան հովէ մը, չենք կարծեր որ անտեղի եւ աննպատակ ըլլայ առնուած սա քայլը:

* * *

Ինչպէս կը տեսնուի անհատական ձեռնարկ մըն է ասիկա, երկու վարդապետներու նիւթական եւ բարոյական պատասխանատուութեան ներքեւ, առանց եկամուտի հաստատ աղբիւրի: Կը յուսանք որ մէն մի պրակ պիտի հայթայթէ իր յաջորդին ծախքը: Այս առաջին պրակին նիւթական հոգը ազնուաբար ստանձնած է Ս. Աթոռոյս վաստակաւոր ու ծերունագարդ միաբան վարդապետներէն մին, որ համեստաբար ուզեց ծածկել իր անունը: Հրապարակաւ մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք իրեն:

Հրատարակիչներ

ՇՆՈՐՀԳԵ ԵՒ ԱՐԹՈՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

(ԸՆԳՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ)

Քրիստոնէական եկեղեցին՝ իբրեւ հաւատացեալներու կազմակերպուած ամբողջութիւն՝ հիմնական եւրք նկարագիրներ ունի, վարդապետական, վարչական, եւ խորհրդական կամ ծիսապաշտական. ուրիշ բաղերով, Աստուածաբանութիւն, Նուիրապետութիւն եւ Ծէս՝ որոնք երեք երեսներն են Քրիստոնէական Ուղղափառ եկեղեցին:

Մեր նպատակն է խօսիլ այժմ եկեղեցւոյ երրորդ նկարագրի մասին:

Եկեղեցին կը միջամտէ հաւատացեալներու կեանքին բոլոր գլխաւոր հանգրուաններու վրայ, ու այդ միջամտութեամբ, կրօնական-հաւաքական կեանքը Ուղղափառ եկեղեցւոյ մէջ կ'զգենու խորհրդական-ծիսական նկարագիր, որ քրիստոնեան կը փոխադրէ, կը բարձրացնէ բնական մակարդակէն հոգեկան մակարդակին, եւ ցոյց կու տայ հոգեւոր նշանակութիւնը՝ զգալի նշաններով՝ կեանքի զանազան եւ յաջորդական երեսներուն: Այսպէս՝ ծնունդը՝ Մկրտութեամբ, կեանքին աճումը՝ Դրօշմով, կեանքին սնուցումը՝ Ս. Հաղորդութեամբ, սերնդագործութիւնը, կամ տեսակին ազնուացումը ու պահպանումը՝ Ամուսնութեամբ, կեանքին կառավարումը՝ Ձեռնադրութեամբ, բարոյական կեանքը վերանորոգելու ճիգն ու իղձը՝ Ապաշխարութեամբ, եւ կեանքին վախճանը՝ Հիւանդաց Կարգով:

Ասով, ինչպէս ըսինք, Եկեղեցւոյ խորհրդական պաշտօնը՝ կեանքը կը բարձրացնէ մէկ մակարդակէ ուրիշ աւելլի բարձր հոգեւոր մակարդակի մը:

Մենք՝ քրիստոնեաներս, կ'ապրինք գեր-բնական ընկերութեան մը մէջ, այսինքն՝ Աստուծոյ՝ հոգեկան բարձրագոյն իրականութեան հետ՝ յարաբերութեան մէջ. և հոս ինչ որ գեր-բնական կը կոչենք՝ ուրիշ բան չէ բայց եթէ բնականը բարձրացուած, իր սահմանէն վեր, անդին հանուած, փոխակերպուած, և բարձրագոյն ձևի մը մէջ իր գերագոյն իմաստը գրտած: Եւ որովհետեւ մարդը կոչուած է գեր-բնականին, ուստի հասարակ կեանքն ալ պէտք է որ այդ հոգեւոր մակարդակին բարձրանայ փոխակերպուելու համար: Ու այս բոլորը կ'իրագործէ Եկեղեցւոյ Խորհուրդը, որ կը բերէ Աստուծոյ գործը՝ կեանքի բոլոր ուղղութիւններուն վրայ և ներդաշնակօրէն կը բարձրացնէ մարդուն գործը Աստուծոյ գործին հանդիպման, ու կը թարգմանէ այս փոխադրութիւնը տեսանելի արարողութիւններով, զգալի, շօշափելի նիւթին միջնորդութեամբ, որովհետեւ նիւթ և ոգի, կրօնքին ինչպէս նաև ամէն բանի մէջ, իրականութեան երկու երեսներն են:

Արդ, ի՞նչ է խորհուրդը. արտաքին արարողութիւն մը կամ ծէս մըն է ան, որ կարգ մը տեսանելի ձևերու տակ, հաւատացեալին կը բերէ բարոյական, հոգեկան և իմացական անտեսանելի շնորհները Աստուծոյ: Սկիզբէն, կրօններու սկզբնաւորութենէն, արտաքին արարողութիւններ և ծէսեր, օտար չեն եղած կրօնքի շրջանակին. անոնք էական մէկ մասը կազմած են միշտ կրօնքին, բայց մանաւանդ ներքին

կրօնքի մը, ինչպէս է Քրիստոնէութիւնը: Ներքին կրօնք մը, անխուսափելիօրէն, արտայայտութիւն կը գտնէ արտաքին ձևերու և արարողութիւններու մէջ. որովհետեւ ներքին մտածում մը, կամ զգացում մը պէտք է ըսուի, խօսուի, արտայայտուի, եթէ չարտայայտուի կը մնայ անգործ: Հետեւաբար, արտաքին միջոցներ անհրաժեշտ են ներքին կրօնքի մը, քանի որ մարդը կազմուած է հոգիէ և մարմինէ — նիւթէ — ու մարդիկ կ'ապրին նիւթական աշխարհի մը մէջ. ասով է որ նիւթը իր գերը ունի կրօնական կեանքին մէջ ալ. մարդը զայն իր ետեւէն պիտի տանի, իրեն հետ. Աստուած՝ նիւթին, մարդկային մարմնի մէջէն պիտի անցնի մեզի գալու համար. ու ասիկա ճշմարիտ է նոյն իսկ մեր մարմնին համար ալ որ համագործակցելով նիւթ է, այսինքն՝ բնութիւն մեր մէջ, մեզ կապելու համար բնութեան:

Արդարեւ, նիւթը, ոչ թէ թշնամին՝ այլ ծառան է հոգիին, մտքին ու կամքին. մենք մեր մտածումները, զգացումները կ'արտայայտենք մեր մարմնով, անոր շարժումներով, մեր զանազան կարգի արարքներով, և այսպէսով ինքզինքնիս կը ձանչցենք ուրիշներու և միեւնոյն ատեն, կարծես ուրիշներով կը հարստացնենք մեր անձը: Այսպէս ալ ոգեկան իրականութիւններ, իմացական, զգացական, և հոգեկան աշխարհներէն, կենդանի շփման մէջ կը մտնեն մեզի հետ, մարդկային ու արտաքին միջոցներով, որոնց ամբողջութիւնը կը կազմէ խորհուրդը: Այսպէս, Աստուած ինքզինքը կը յայտնէ մեզի, ու զմեզ իրեն կը միացնէ արտաքին մարդկային միջոցներով. կան շատ մը իրողութիւններ, որոնց ետին կրնանք զգալ Աստուծոյ

ներկայութիւնը, բայց կ'իրագործենք մենք այդ ներկայութիւնը, երբ ինք մարմնացնէ ինքզինք արտաքին խորհրդաւոր ձեւերու մէջ և արտայայտէ գործերով. այսպիսի արտաքին իրողութիւններ են Եկեղեցին ու Մարգեղութիւնը, իսկ աստուածային գործեր են՝ Յարութիւնն ու Ս. Խորհուրդները: Մարգեղութեամբ Աստուած ներկայ եղաւ մարդուն մէջ այն չափով ինչ որ չէր ազաջ, և նոյն համեմատութեամբ ալ մարդը մօտ եղաւ ու ներկայ՝ Աստուծոյ մէջ. ահա այս է խորհրդակամ սկզբունքը, որ իրականացաւ մարգեղութեամբ Եկեղեցւոյ մէջ, ու կը շարունակուի իրականանալ Խորհուրդներով:

Հետեւեալ, Խորհուրդները ներքին անտեսանելի իրականութեան մը արտաքին խորհրդանշաններն ու ծէսերն են: Բայց կարելի է ըսել թէ, խորհրդականութիւնը ընդհանուր կերպով առնուած, լոկ Եկեղեցւոյ օրէնքը չէ, այլ արդէն ամէն բանի. արգարե, բնութեան մէջ ալ խորհուրդներ կան. բնութիւնը ինքնին ուրիշ բան չէ բայց եթէ վսեմ և խորունկ խորհուրդ մը. Աստուծոյ խորհրդանշանը և գործօն զօրութիւն մը որ մեզի կը բերէ կը հաղորդէ Աստուծոյ ներկայութիւնը. բնութիւնը մեր մտքին կ'ըսէ Աստուծոյ մասին ինչ որ է Ան. մեր մտքին կու տայ, կեանքի միջոցաւ — ուր ամբողջ բնութիւնը կը գործածուի — բանաւոր լուսաբանութիւններ:

Մեր մարմինն ալ խորհուրդ մըն է. այսինքն գործող խորհրդանշան մը, քանի որ իբր պզտիկ սիեզերք մը ինքն իր մէջ, կ'արտայայտէ մեծ սիեզերք, ու իբր անցք կը ծառայէ որպէսզի մեծ տիեզերքը բանայ մեր հոգին իրեն և ինքզինքին:

Տակաւին, մեր մարմինն ու հոգին մէջ ալ խորհուրդներ կան. դուրսէն եկած թրթռացումները, որոնք կը ներգործեն մեր զգայարաններուն վրայ և որ ներքին զգայութիւններով, ըմբռնումներով և հըպումներով կը թարգմանուին, ասոնք ուրիշ բան չեն բայց եթէ գործող խորհրդանշաններ, որոնք աշխարհի մասին բաներ կ'ըսեն և ըստ այնմ զմեզ գործելու կը մղեն:

Ամէն տեղ նոյն ներդաշնակութիւնը՝ գեր-բնութիւնը կը ցոլանայ բնութեան մէջ. բնութիւնը կը պսակուի գեր-բնութեան մէջ. նիւթը կը կատարէ իր ազախնի դերը՝ հոգին հանդէպ. նիւթը՝ արտաքին արարողութիւններու և ծէսերու ամբողջութիւնը՝ կ'ըլլալ սանդուղ մը ուրկէ Աստուած կ'ելլէ մեր մէջ էակներու ամենէն մտերիմ խորքերէն: Ու նոյն ներդաշնակութիւնը՝ նաև սովորական պարզ կեանքին մէջ. այսինքն՝ հոն ալ կան հոգեկան իրողութիւններ որոնք կենդանի չփման մէջ են մեզի հետ, կը ճանչցուին մեզմէ, կ'ազդեն մեր վրայ, ու կարգ մը պարագաներու մէջ զմեզ իրենց կը միացնեն մարդկային արտաքին միջոցներով, որոնցմով անոնք կը բացատրուին, կը մարմնանան ու կը թանձրանան:

Քրիստոնէական ըմբռնումով ալ Աստուած ինքզինք մասնաւոր յարաբերութեան մէջ դրաւ Մարգեղութեամբ, այսինքն՝ զմեզ իրեն միացուց իրմէ ընդունուած ու իրագործուած արտաքին միջոցներով: Աստուած ամբողջովին ինքզինք յայտնեց և բաշխեց Մարգեղութեամբ և Եկեղեցիով՝ որ Քրիստոսի մարմինն է ու մարգեղութեան շարունակութիւնն ու աճումն է: Այս արտաքին միջոցներով, Աստուած ոչ

միայն իր մասին լոյսեր կու տայ մեզի, ոչ միայն կ'ազդէ մեր վրայ դուրսէն, այլ նաև ինքզինք կը ճանչցնէ մեզի ուղղակի անձնական ծանօթութեան մը մէջ և մեզի հետ կը բաժնէ իր անձնական կեանքը:

Այսպէս է նաև ընտանեկան կեանքի մէջ. հոն ևս կան հոգեկան իրականութիւններ սիրոյ, որոնք կը թանձրանան, մարմին կ'առնեն ծնողքներու խնամքին, զաւակներու հնազանդութեան ու ամուսիններու փոխադարձ գուրգուրանքին մէջ. ու տան մը խաղաղ բուրաստանին մէջ ծնող ու աճող մանուկը կենդանի շփման մէջ է միշտ ալդ հոգեկան իրականութիւններու հետ և կ'աշխատի ամէն օր իրագործել զանոնք:

Կան նաև դպրոցական հոգեկան իրականութիւններ, զոր օրինակ, դպրոցական կեանք, կարգապահութիւն, օրէնքի ոգին, հեղինակութիւն: Այս ոգեկան իրողութիւնները մարմին առած են դպրոցին մէջ, տեսչի անձին, ուսուցչական կազմին և դպրոցական կանոնին մէջ. տղան ամէն օր այս ոգեկան իրականութիւններուն փորձառութիւնը պիտի ունենայ առնոց միջոցաւ:

Արդարեւ, կան նաև, ազգային ոգեկան իրականութիւններ, ինչպէս՝ ազգի մը միութեան ու հանձարի ոգին, որոնք կ'արտայայտուին իր զաւակներուն ստեղծագործութիւններուն և իր պատմութեան մեծ եղելութիւններուն միջոցաւ. ու ու է ազգի մը զաւակը ամէն օր այդ եղելութիւններուն ու գործերուն առկա ամէն օր այդ եղելութիւններուն ու գործերուն ճանաչումով կը բացուի իր ազգի հանձարին և ոգիին:

Արդ, եթէ այսպէս է ամբողջ բնութեան մէջ, ուր հոգեկանը արտայայտութիւն կը գտնէ նիւթականին

մէջ, և որ նիւթականին մէջէն կրնանք բարձրանալ հոգեկանի ըմբռնման, գերազանցապէս այսպիսի ընթացք մը պիտի գտնենք նաև կրօնական կեանքի մէջ, ուր խնդիր է ոչ թէ բնական-հոգեկանին, այլ գերբնական-հոգեկանին հետ յարաբերութեան մտնելը, այսինքն՝ հոգեւորին. և եթէ խորհրդանշաններ անհրաժեշտ են բացատրելու բնական-հոգեկանը, գերբնական-հոգեկանն ալ բացատրուելու համար պէտք ունի խորհրդանշաններու որոնք Եկեղեցւոյ Խորհուրդներն են:

Ահա այսպիսի կապեր գոյութիւն ունին մեր և Աստուծոյ, այսինքն՝ հոգեկան բարձրագոյն իրականութեան միջև. ու մեծագոյն կապը կամ միջոցը Բերեստոսն է, որ թէ՛ իր մարմինը և թէ՛ իր հոգին գործածեց արտայայտելու աստուծայինը, հիմնեց Եկեղեցին, որ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ իր մարմնին ու հոգիին երկարաձգումը տեսանելի ընկերութեան մը մէջ, ուր հոգեկան կեանքը կը կռթնի զգալի իրականութիւններու վրայ և զանոնք կը գործածէ բարձրանալու համար Աստուծոյ: Այդ զգալի իրականութիւնները Խորհուրդներն են Եկեղեցւոյ, Մկրտութիւն, Դրոշմ, Ապաշխարութիւն, Հաղորդութիւն, Ձեռնադրութիւն, Ամուսնութիւն և Կարգ Հիւանդաց:

Ու է Խորհուրդը կատարելու համար անհրաժեշտ են երեք տարրեր, նիւթ, ձեւ և պատշոնայ:

Նիւթը՝ Խորհուրդներու միջոցին գործածուած արտաքին, զգալի, շօշափելի և տեսանելի առարկան է — օրինակ, Մկրտութեան ատեն՝ ջուրը, Դրոշմի ատեն՝ միւռնոնը, Ս. Հաղորդութեան ատեն՝ հացն ու

գինին — որ շնորհքի նշան և խողովակ ըլլալու համար Քրիստոսէ հաստատուած է գործողութեան մը առթիւ: Նիւթը ինքնին ուէ է զերբնական զօրութիւն չունի. ամէն ինչ կախում ունի Քրիստոսի կամքէն. եւ Ան կրնայ տնօրինել ուէ է բան որ միջոց ըլլայ շնորհքի տըւելութեան:

Ձեւը՝ Խորհուրդի կատարման ընթացքին արտասանուած աղօթքներն ու բանաձևերն են, — օրինակ, Մկրտութեան ատեն՝ մկրտիչ քահանայն կ'ըսէ «Ծառաս կը մկրտուի յանուն Հօր և Որդւոյ և Ս. Հոգւոյն», 'Իրոշմի ատեն՝ մկրտուածին զգայարանքները կը դըրոշմէ ըսելով՝ «Կնիքս՝ յանուն Յիսուսի Քրիստոսի բողոքուած քու ականջներդ՝ աստուածային պատուէրները օծէ քու ականջներդ՝ աստուածային պատուէրները լսելու համար», Ս. Հաղորդութեան ատեն՝ «Առէք կերէք այս է իմ մարմինը», Ապաշխարութեան ատեն՝ «Քահանայական կարգովս կ'արձակեմ զքեզ մեղքիդ բոլոր կապերէն» և այլն —:

Աղօթքի ու արտասանուած բանաձևերու միջոցաւ, ոգեկոչում կ'ըլլայ Ս. Հոգիին:

Նիւթ ու ձև, Խորհուրդին երկու էական մասերն են, իբրեւ հոգեւոր կեանքի կամ լինելութեան երկու յաջորդական երեսները:

Ու պատշաճեան՝ ձեռնադրեալ և օծեալ այն անձը որ Խորհուրդներուն նիւթն ու ձևը գործածելով կը կատարէ բուն Խորհուրդը, որովհետեւ պաշտօնեան, եկեղեցւոյ քահանայն՝ «հազարապետն է, մատակարարը աստուածային խորհուրդներուն»: Խորհուրդի կատարման մէջ բուն խորհրդակատարը Քրիստոսն է, բայց

Անոր պաշտօնը փոխանորդաբար կը կատարէ քահանայն: Ամեն խորհուրդ Աստուծոյ նուիրում մըն է. ու Քրիստոս անձամբ հաւատացեալը կը նուիրէ Աստուծոյ, և Աստուած այդ նուիրումը ստանալով և ընդունելով, հաւատացեալի պէտքերուն համաձայն կուտայ յարմար շնորհներ:

Եթէ Խորհուրդներէն՝ Մկրտութիւնն ու Ապաշխարութիւնը սրբացնող շնորհ կը բերեն և կը կոչուին մահուան կամ մեռելոց խորհուրդներ, այսինքն՝ անոնք հոգեւորապէս մեռածներուն՝ հոգեւոր կեանք կուտան. իսկ մնացած միւս հինգ Խորհուրդները՝ կենդանութեան կամ կենդանեաց խորհուրդ կը կոչուին, որովհետեւ անոնց ենթարկուողները հոգեւորապէս առողջ վիճակի մը մէջ կ'ըլլան:

Ամէն խորհուրդ հարկաւորաբար անհրաժեշտ է բոլորին. կան սակայն խորհուրդներ որոնք հրամայական պարտքեր են բոլոր քրիստոնեաներու համար անխրտիք. չենք կրնար քրիստոնեայ ըլլալ և ապրիլ քրիստոնէական կենցաղավարութեամբ ու չկատարել զանոնք. Մկրտութիւն, Դրոշմ, Ապաշխարութիւն ու Ս. Հաղորդութիւն հրամայական պարտականութիւններ են, ամէն քրիստոնեայ անհատ, հարկաւորաբար պէտք է ենթարկուի անոնց: Իսկ Ձեռնադրութիւն և Ամուսնութիւն՝ կամաւոր խորհուրդներ են, և կարգ հիւանդացը մեր եկեղեցիի ըմբռնումով՝ պատահական:

Եթէ Խորհուրդներէն Մկրտութիւնը մեկ է. այսինքն մարդ միայն մէկ անգամ կը մկրտուի, անգամ դառնալով քրիստոնէական մեծ ընտանիքին՝ որ է Եկեղեցին. Մկրտութիւնը հետեւաբար անկրկնելի է. նոյնպէս Դրոշմը: Ապաշխարութիւն և Հաղորդութիւն միշտ

կրկնելի են. Ամուսնութիւնը անկրկնելի է. կը կրկնուի սակայն երբ ամուսիններէն մին կամ միւսը մեռնի. Ձեռնադրութիւնն ալ որ կամաւոր խորհուրդ մըն է, և անկրկնելի. իսկ Հիւանդաց Կարգը՝ որ միայն հիւանդներու համար կը կատարուի, կրկնելի է:

խորհուրդները՝ իբրեւ խողովակ և միջոց աստուածային շնորհներու, մասնաւոր պատրաստութիւն և մտադրութիւն կը պահանջեն ենթարկուող անձէն, արդիւնաւոր և արգասաւոր ըլլալու համար: Այսինքն, որպէսզի խորհուրդը իր նպատակին ծառայէ, ենթակայէն կը պահանջուին կարգ մը պայմաններ.

1 — Յարմարութիւն — ան՝ որուն համար խորհուրդը կը կատարուի պէտք է մտաւոր, հոգեւոր, և ֆիզիքական յարմարութիւն ունենայ, կարենալ իրագործելու համար խորհուրդին արդիւնքը:

2 — Հասունութիւն — և որպէսզի մէկը կարենայ վաւերաբար ընդունիլ խորհուրդը, կը պահանջուի անկէ որ մարդկային վիճակի մէջ ըլլայ, այսինքն՝ ունենայ մտքի, հոգիի հասունութիւն. բացառութիւն է միայն Մկրտութիւնը, որ մուսքի խորհուրդ է: Եկեղեցին կանուխէն փոքրերն ալ իրաւունքով ենթարկած է խորհուրդներու՝ անոնց ծնողքներուն կամ կնքահայրներուն հաւատքին վրայ:

3 — Դիտաւորութիւն և կամք — ենթակային կամքը անհրաժեշտ է վաւերական և օրինաւոր խորհուրդի ընդունելութեան համար. չատ անգամ, խորհուրդի ենթարկուող մը իր կամքով կը խափանէ խորհուրդին արդիւնքը. ուստի ենթակային կամքը անհրաժեշտ է շնորհի ստացման և արգասաւորութեան համար:

Արդարեւ, ու է խորհուրդի ընդունելութեան համար անհրաժեշտ է լրացումը ներքին և արտաքին բոլոր այն պայմաններուն, զոր կը պահանջեն խորհուրդին բնութիւնն ու էութիւնը:

Ամէն խորհուրդ, ինչպէս ըսուեցաւ վերեւ, Աստուծոյ նուիրում մըն է որ իր հետ կը բերէ բարի արդիւնքներ. ու անոնք որ հաւատքով և երկիւղածութեամբ կ'ենթարկուին անոնց, անոնց հոգիներուն վերայ կը գործմուի որոշ ոգեկան նշան մը որ fructus benedictionis կ'աւանդուի. այդ նկարագիրը կ'աճեցնէ հաւատքը, կը սրբացնէ հոգին ու զայն կը պատրաստէ երկինքին և Աստուծոյ համար: Ամէն ոք կ'երթայ Աստուծոյ, ամէն հոգի կը հպի Աստուծոյ յաջորդական հպումներով, խորհուրդներու միջոցաւ, կեանքի բոլոր երեսներուն ընդմէջէն:

Ու այս երկրի վրայ, խորհուրդներու միջոցաւ զանազան քրիստոնէական համայնքներ, երկիրներ, ազգեր, ժողովուրդներ, իրարու կը միանան, ու կը կազմեն համամարդկային մեծ միութիւն մը, մեծ ամբողջը, որ Քրիստոնէական Եկեղեցին է: Եկեղեցւոյ խորհուրդները այդ անտեսանելի միութեան խորհրդաւոր կապերը կ'ըլլան, հոգիներն, ըմբռնումներն, երկիրներն ու հոգեբանութիւններն իրարու կամընդ զանազան ժողովուրդներու: Քրիստոնէական Եկեղեցին՝ իբրեւ կրօնական յեղաշրջող շարժում մը, իր անհատական և ընկերային նկարագրով, խորհուրդներու միջոցաւ իրականացուց Աստուծոյ տիեզերական հայրութեան և մարդոց համամարդկային եղբայրութեան համբուրելի զաղափարները:

Ու իմաստը սա տողերուն. — Թէ՛ Հայ քրիս-
տոնեան այս բառերու լոյսին ու գաղափարներու ընդ
մէջէն տեսնէ Սորհուրդներու անգնահատելի արժէք-
ները, մեր կրօնական, ազգային, ընտանեկան, դըպ-
րոցական և անհատական կեանքէն ներս:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0158152

20

ԳԻՆ՝ ՄԷԿ ՊԱՂ. ԴԱՀԵԿԱՆ